

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 69. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 7. квітня 1945. No. 69. New York and Jersey City, Saturday, April 7, 1945. Vol. LIII.

Учучених державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

Учучених державах Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

СОВЕТИ ВИПОВІЛИ ЯПОНІ ДОГОВІР ПРО НЕНАПАД

Московське радіо проголосило, що дня 5 квітня советський комісар заграничних справ Молотов прийняв на аудієнції японського амбасадора Сато і заявив йому, що зайшли радикальні зміни від того часу, як СССР заключив з Японією нейтральності договір, 13 квітня 1941 року. Японія, казав він далі, помагає своєму союзникови Німеччині, що напала на Сопети, як і пішла війною проти Злучених Держав і Великої Британії, союзників СССР. У таких обставинах, казав Молотов, договір про нейтральність втратив усяке значення.

Совети виповіли його згідно з арт. 3 договору.

У Вашингтоні та Лондоні викликав поступок Советів велике здоволення. Хоч договір повинен би формально існувати ще рік, то в таке ніхто тепер не вірить. Припускають, що сама Японія нападе на Совети. У всякому випадку Москва дала виразно до пізнання, що Японія є для неї вже тепер у ворожому, воєнному таборі. Теж кажуть, що отсей крок Советів є зв'язаний тісно з рішеннями, що запали в часі Кримської Конференції.

„ЧИ МОЖЕ БУТИ ЩО ПІДЛІШОГО?“

Так запитують большевницькі У. Н. Вісті з 5 квітня б. р. і пишуть ось що:

„В біблій говориться про сатану, який намагається спокусити Христа й мав його різними вигадками. Та Христос відповів: Проч сатано! Час, щоб і деякі американські українці відповіли націоналістичним опирам: Проч сатано!“

Як бачимо, то згідно з новим курсом, подиктованим з Москви, наші комуністи-безбожники вже і на біблію, і Христа, і сатану покликаються, щоб дібратись до душі віруючих американських українців. Хитрий то цей диявол, хитрий! А про його способи деморалізації українського життя та нищення усякої відної української думки таки можна правдиво сказати, що підлішого від цього, що його він вживає при допомозі У. Н. Вістей, таки бути не може.

„УКРАЇНСЬКИЙ МУДРЕЦЬ“

Це поема про славного українського філософа-містика, Григорія Сковороду, яку написав О. Івах. Видано українською мовою в Виннітегу видавничою спілкою „Колчур енд Еджейшен“. Сто-рін 16 великої вісімки.

УКРАЇНСЬКІ ТРИЙНЯТА

„Бінгемптон Сон“ помістив фотографію громадян Чебиняків, як держать на руках трое дітей, мати двоє, а батько трете з трійнят. Біля них є український місцевий священик, о. Петро Гевко ЧСВВ, що хрестив трійнята при участі понад 400 осіб. Це були перші хрестини в новій парохії.

ПОПУТЧИКИ ЧИ ПРОСТО „ЗРАДНИКИ“

„Нови Св'ят“ доміть собі голову, яким то польським словом заступити російське слово „попутчики“, що відповідає англійському „фелов травелер“, якого то слова вживають для різного роду комуністичних агентів чи пропагандистів. Каже, що хтось піддав, щоб замість цього слова вживати слова „зрадник“, а буде ясніше і простіше, тай не треба буде вживати чужого слова.

СМІХ І ПРАВДА

Американській „Русській Вестник“, орган „Соединенія“, не має у ті часи ніщо іншого до роботи, як протестувати далі проти того, щоб не називати Підкарпатської Руси Україною. Та найдурніше тут те, що атака звернена проти чехословацького президента Бенеша, якому приписується, що то він форсував і форсує українську назву. Чи не подуріли люди? Ще пишуть, що Бенеш усунув д-ра Павла Цибере з ради тому, що той противився заміні „Русь“ на „Україна“, а наставив представником Закарпаття Івана Петрушака, що зараз змінив назву „Підкарпатської Руси“ на „Підкарпатську Україну“.

ЮВІЛЕЙ

„Новое Русское Слово“ в Нью-Йорку обходило в березні 35-ліття свого існування. В статті з приводу ювілею читаємо таке: „Новое Русское Слово — газета поступова і демократична. Диктатури ми не признаємо і в неї не віримо. Ми тішимося успіхами Росії, але не вважаємо, що вони усе виправдують“. Часопис цей, що повів був від появи гітлеризму завзяту з ним боротьбу, дораджує Росії брати приклад з Злучених Держав, що zorganizували ведитенську воєнну силу і допомогу своїм союзникам, як і виявили великі успіхи в боротьбі на різних воєнних фронтах і „доконали того всього при цілковитім задержанні нашого демократичного ладу і горжанських свобод“.

БРИТАНІЯ НЕ ОБОВ'ЯЗАЛАСЬ БО- РОНИТИ ПОЛЬЩУ ПЕРЕД СОВЕТАМИ

ОДВОСЬКА ПРИСТАНЬ

Буде відбудована аж в 1947 році до того ступня, що оборот товарами дійде до висоти з найдращих давних часів.

ЩЕ НЕ УДОСТОІНИСЬ

„Новая Заря“ подає інтерв'ю з православним єпископом Алексієм, що то їздив з Америки до Москви на вибір патріарха, а тепер вернув назад до Америки. Єп. Алексій заявив, що „релігія тепер у Советській Росії цілком свободна“, та що „між церквою і державою якнайкраще відношення“. Каже, що розцілювався з патріархом і „митрополитом Іоанном, екзархом України“. Тільки, як його запитали, чи правив разом з патріархом Алексієм богослужбу, єп. Алексій відповів, що їх, себто делегатів з Америки, не запросили до відправи. А це означає, що в Москві ще далі вважають православних священиків та архієреїв Американської Митрополії чужими в Америці за таких, що їм „заборонено правити“. Як відомо, Москва домагається, щоб заки відносини направляться, усі православні священики присягнули, що не будуть у церкві на проповідях критикувати Совети.

ЗГИНУЛО ДВА МІЛІОНИ ЖИДІВ

Це на землях, що є тепер під владою Советів, а які були передше під нацистською владою. Таке подає Жидівська Телеграфічна Агенція з Москви, кажучи, що це відноситься до України, Білорусії, частини РССР, Прибалтики, Басарабії та Буковини.

З ПАТРІОТИЗМУ ЛИТОВЦІВ

К. В. подає до „Свободи“ з Філадельфії, що американські литовці висилають свою делегацію до Сан-Франциско, щоб там обороняти справу Литви. Та так склалось, що філадельфійсько-литовський громадянин Антанас Канюшіс, що призначений на делегата, не може їхати. Зате він оплатив з своєї кишені всі кошти подорожі й побуту в Сан-Франциско для другого делегата, що поїде на його місце. Знов Вільям Пашал Пошка, визначений литовський бізнесмен, хоч ніяк не може покинути бізнесу, таки рішився поїхати до Сан-Франциско як заступник президента литовської делегації, щоб, як каже, старатись допомогти Литві — „батьківщині його родичів“.

Бритійський уряд проголосив тайний документ, доданий до Бритійсько-польського договору з 1939 року, з якого виходить, що Британія зобов'язалась боронити Польщу проти „німецької агресії“, але не проти Советів. Це оголошено на доказ, що Британія не „зрадила“ Польщу, як це дехто голосить.

КОМАНДАНТИ НА ПАЦИФІКУ

Начальна Воєнна Команда проголосила, що на цілому Пацифіку буде двох головних командантів: Дня армії ген. Доглес МекАртур, а для флоту адмірал Честер В. Нимиц.

ЗГАДУЮТЬ ЗА ГОРА ГРАБАРЯ

Советські джерела подають про поворот славної Третьяковської Галерії Образів в глибини Росії до Москви. В тій галерії нахолояться, між іншим, образи славного українського маляра Рєпіна.

Ось ту галерею тепер направляють, а надзір над перебудовою має академик Ігор Грабар, російський маляр і професор мистецтва.

До цієї новинки додамо, що це мова про сина Ольги Грабар, родом з Карпатської України, що в 1881 році відіграла головну роль у московській процесі за державну зраду. Її тоді звільнено. Його батько, Емануїл, був адвокатом і послом до парламенту в Будапешті. Переслідуваний мадярами втік до Росії. Сам Ігор Грабар, вихований в Росії, є автором праці про російське мистецтво. У своїх спогадах, виданих за советської влади, згадує за свій родовід і за те, з якого він є властиво роду. В книжці „Ігор Емануїлович Грабар“, що появилася російською мовою в Москві в 1937 році, знаходимо на сторінці 15 таке його висновок:

„Німці віддавна називають руске населення Угорщини „руси-нами“ або „рутенами“, подяки і українці вважають його „чисто-кровно українським“ та наші батьки і діди рішучо тому заперечували, вважаючи себе коренно рускими. Не маючи ніякого спеціального лінгвістичного знання, я не можу визнатись у тому питанню, але мова угро-руських селян близька до української. В моїй пам'яті заховались окремі слова і фрази з розмов і співу пісень, що я їх чув у ранньому дитинстві в сільській церкві: Всі вони нагадують українську мову. Особливо добре памятаю церковне „Господи помилуй“.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ДИЛЕТАНТИЗМ І ОТАМАНЩИНА, ЧИ ЩОСЬ ГІРШЕ

Редакція „Свободи” одержала копію меморандума в справі східних границь Польщі, висланого до департаменту стейту і преси, як і сенаторам та членам американської делегації на міжнародну конференцію в Сан Франсиско. Таке надіслав нам о. д-р Володимир Клодницький, якого підпис видіє як одинокий під згаданим меморіалом. Цей меморіал вислано від імені Українсько-Американської Ситизенської Ліги Стейту Нью Джерсі, Інк. (675 Савт 19 вулиця, Ньюарк, Н. Дж.)

Також одержали ми копію листа, підписаного о. Клодницьким, а висланого до сенатора Артура Д. Вандерберга, в якому кажеться, що це висилає меморандум „республіканська організація, що складається з осіб, що вийшли з країв, які обняті рішенням в Ялті”, та що ці особи „як західні українці і сусіди поляків знають справу з першої руки”. Рішення в Ялті, пишеться далі, „дотикають також народу України”, а це меморандум, що його висилається, має допомогти сенаторови „сформувати собі справедливий осуд”.

В самому меморандумі звертається спершу увагу на „різного роду дилетантів”, що то забирають голос у справах східних границь Польщі. Потім переходить меморіал до „фактів”, які мають переконати сенатора та інших про дійсний стан.

Тими „фактами” є кілька подій з історії України, що подані дійсно по дилетантськи — без точних дат і назв — і мають вказати, що Львів та західно-українські землі є українськими і належать до України. Та неточності можна би ще простити, беручи під увагу, що от люди бажали доконче щось доброго зробити. Та попри дилетантизм є в меморіалі щось далеко гірше. Бо ото о. д-р Клодницький, пишучи в меморандумі, про „Українську Демократичну Республіку”, себто про Українську Народню Республіку, піддає департаментови стейту та іншим таку думку, що „Теперішня Українська Советська Республіка походить у простій лінії від тої Української Демократичної Республіки з 1917—1920 та є її неперервним продовженням”.

Ось таке твердження вже не є звичайним дилетантством, звичайною недбайливістю і поверховністю в трактуванні великої справи. Це є звичайне фальшування українських історичних подій і самої боротьби українського народу за самостійну і незалежну Україну. Бож історичну

боротьбу України за своє право на свободне життя репрезентувала в Києві Українська Центральна Рада, яка одначе не мала нічого спільного з тим „українським урядом”, що повстав з ласки Москви в Харкові і пішов до боротьби проти У. Н. Р. Ось тому тільки Українська Народня Республіка була і далі є продовженням правдивої української державності і самостійності, бо вона повстала з волі й ідеалу самого українського народу. І таке саме треба сказати про Західну Область Української Народньої Республіки, що удержавила і у самостійнила себе у Львові. Знов день 22. січня 1919 року це найвищий вислів державного ідеалу, себто злуки і соборності обидвох тих державних українських тіл в одно тіло: державне, самостійне, соборне, народоправне. Ось те тіло зістало розшарпане чужинецькою грубою силою: головною російською і польською. Тому, хоч були українці послані в польським соймі у Варшаві, Польська Річ Посполита не була ніяким продовженням Західно-Української Народньої Республіки, а була тільки загарбником українських земель. Тому і напад Російської Советської Соціалістичної Республіки на територію Української Народньої Республіки і загарбання цієї території та насадження на ній нею встановленої влади не є ніяким продовженням Української Народньої Республіки, ні її влади, що походила з волі українського народу.

Тому, що меморандум о. Клодницького гостро клеймить польське насильство, а ні словом не згадує за російсько-советське насильство над Україною, є воно фальшованням історії України й її визвольних змагань, звернених як проти Польщі так і Росії. Це ставить меморандум у такому світлі, що воно є вправді проти „польських агресорів”, а за Лінію Курзона, але рівночасно притакує тому політичному положенню, яке є тепер в Україні. А далі, що ще гірше, що теперішній стан це свого роду природний стан, що є безпосереднім і безперервним продовженням того стану, коли український народ кривавився на всіх фронтах обороняючи рідну владу на рідних землях та ідеал нації: від нікого незалежну, вільну, соборну і народоправну Україну.

Ми хотіли б дуже вірити, що отсе меморандум є тільки виявом дилетантизму і отаманії. Та його зміст вказує таки на щось інше... Не знаємо, як далеко зайде о.

Клодницький, вступивши на отсей комунофільський шлях. Може присяде, як присів ксьондз Орлеманські. Тому здержуємось з дальшими коментарями, а тільки видвигаємо публично ту шкоду, яку о. Клодницький уже зробив українській визвольній справі своїм нерозумним меморіалом, що вдарив слушно „польських агресорів”, але zarazом сфальшував українську визвольну боротьбу за незалежну Україну в такий спосіб, що поминув „російських агресорів”, допомагаючи їм таким чином далі панувати над українським народом.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В ЕВРОПІ

З відомостей, які надходять з Парижа, виходить, що Володимир Винниченко, письменник і свого часу політик, живе в Франції.

„Обеднання українських робітників у Франції” — це назва української секції французької Конфедерації Християнських Працівників. Створено її стараннями о. мітрата Перідона, пароха укр. кат. церкви в Парижі. Генеральним секретарем секції є покищо Іван Попович, а духовним асистентом о. Іван Леськович. Секція видає часопис „Українець у Франції”.

Цей часопис подав, що на еміграції в Європі знаходиться Холмський та Підляшський православний український митрополит Іларіон, себто б. професор І. Огієнко, луцький митрополит Полікарп та варшавський Діонізій.

РОСІЙСЬКА МОВА — ОБОВ'ЯЗКОВА І СПІЛЬНА ДЛЯ ВСІХ СЛОВ'ЯН

Н. Вакар пише в ньюйорській російській газеті „Новое Русское Слово” про „четвертий всеслов'янський зїзд”, що відбувся в Софії, столиці Болгарії. Інші такі зїзди відбулися у Москві.

Вакар тої думки, що доперва цей конгрес готов стати „історичним”. А це тому, що на внесення екзарха болгарської церкви, митрополита Стефана, прийнято на тому конгресі односторонню резолюцію, якою визнано konieczну потребу не тільки з політичного і міжнародного становища, але й з морального, щоби „братне обеднання слов'ян визнало російську мову обов'язковою, загальною мовою для всіх слов'ян не тільки в офіційних зносинах, але також і в щоденному житті”.

Ось таким чином, пише Вакар, починає здійснюватись давня мрія про „спільну слов'янську мову”. Або, як говорив болгарський митрополит, здійснюється те, щоби: „Була спільна мова, при допомозі якої слов'яни могли б взаїмно порозуміватись, яка їх зв'язала б до купи і представляла їх як одно тіло, та якою вони звертались би до зовнішнього світу”.

На зїзді були представники Советів, люблінських поляків, два генерали і п'ять членів югослав'янського уряду Тіта і т. п.

Як видно з сказаного і як це підкреслює Вакар, тут уже не мова про російську мову як офіційну в урядових установах чи

в міжнародних зносинах між слов'янами, чи про мову, що обов'язувала б в школі, але вже про таку, що її треба кожному слов'янини вживати навіть у його приватному житті, в родині, в рідній хаті, в розмові з дітьми і т. п.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ

НА ПРОДАЖ

200-акрова молочна ферма, 20 дійних коров, трактор і всі прилади. Ціна \$9,000. \$5,000 готівкою, решта на сплату. За більше інформаціями пишуть до:

TOM GYRYLO

R. D. No. 2, Sugar Grove, Pa.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна

801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні та
нижчій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІKANAI KAIN
FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue
(cor. E. 185 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: BRonx 5-0877